

## ATODLEN 3

(a gyflwynir gan adran 18)

### RHAN NEWYDD 3A O DDEDDF 2013

#### Rhan 3A o Ddeddf 2013

1 Yn Neddf 2013, ar ôl Rhan 3 mewnosoder—

### “RHAN 3A

#### ADOLYGIADAU O FFINIAU ETHOLAETHAU'R SENEDD

##### 49A Adolygiadau o ffiniau etholaethau'r Senedd

- (1) Rhaid i'r Comisiwn gynnal adolygiad o ffiniau etholaethau'r Senedd unwaith ym mhob cyfnod adolygu.
- (2) Adolygiad o ffiniau etholaethau'r Senedd yw adolygiad o etholaethau'r Senedd at ddiben penderfynu a ddylai'r ffiniau hynny newid er mwyn rhoi effaith i'r rheolau a nodir yn adran 49C.
- (3) Os yw'r Comisiwn yn penderfynu yn ystod adolygiad y dylai ffiniau etholaeth Senedd newid, rhaid i'r Comisiwn hefyd benderfynu—
  - (a) yr hyn ddylai fod yr enwau ar yr etholaethau yr effeithir arnynt;
  - (b) pa un a yw pob etholaeth yr effeithir arni yn etholaeth sirol neu'n etholaeth fwrdeistrefol.
- (4) Ond os yw'r Comisiwn yn penderfynu yn ystod adolygiad, er na ddylai ffiniau etholaeth Senedd newid, y dylai enw'r etholaeth newid neu y dylai ei dynodiad yn etholaeth sirol neu'n etholaeth fwrdeistrefol newid, caiff y Comisiwn benderfynu—
  - (a) yr hyn ddylai fod yr enw ar yr etholaeth;
  - (b) pa un a ddylai fod yn etholaeth sirol neu'n etholaeth fwrdeistrefol.
- (5) At ddiben is-adran (1), ystyr “cyfnod adolygu” yw—
  - (a) y cyfnod sy'n dechrau ag 1 Ebrill 2025 ac sy'n dod i ben â 30 Tachwedd 2028,
  - (b) y cyfnod o 8 mlynedd sy'n dechrau ag 1 Rhagfyr 2028, ac
  - (c) pob cyfnod dilynol o 8 mlynedd.

##### 49B Hysbysiad cychwyn adolygiad ffiniau etholaethau'r Senedd

- (1) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl cychwyn adolygiad o ffiniau etholaethau'r Senedd, rhaid i'r Comisiwn gyhoeddi hysbysiad—
  - (a) yn datgan bod y Comisiwn wedi cychwyn adolygiad, a
  - (b) yn pennu'r dyddiad y cychwynnodd yr adolygiad arno.
- (2) Yn y Rhan hon, ystyr “dyddiad yr adolygiad” yw'r dyddiad a bennir yn yr hysbysiad o dan is-adran (1)(b).

#### 49C Rheolau ynghylch etholaethau

- (1) Rhaid i'r etholyddiaeth ar gyfer pob etholaeth Senedd fod yn—
  - (a) dim llai na 90% o'r cwota etholiadol, a
  - (b) dim mwy na 110% o'r cwota etholiadol.
- (2) Wrth ystyried, yn ystod adolygiad o ffiniau etholaethau'r Senedd, pa un a ddylid gwneud newidiadau i etholaethau'r Senedd, a pha newidiadau y dylid eu gwneud—
  - (a) caiff y Comisiwn roi sylw i—
    - (i) ffiniau llywodraeth leol sy'n bodoli neu sy'n ddarpar ffiniau ar ddyddiad yr adolygiad;
    - (ii) ystyriaethau daearyddol arbennig, gan gynnwys yn benodol faint, siâp a hygyrchedd etholaeth Senedd arfaethedig neu etholaeth Senedd bresennol;
    - (iii) unrhyw gwlwm lleol (gan gynnwys cwlwm lleol sy'n gysylltiedig â'r defnydd o'r Gymraeg) a fyddai'n cael ei dorri gan y newidiadau hynny; ond
  - (b) sut bynnag, rhaid i'r Comisiwn—
    - (i) ceisio sicrhau y gwneir cyn lleied o newidiadau â phosibl i etholaethau'r Senedd sy'n bodoli ar ddyddiad yr adolygiad, a
    - (ii) rhoi sylw i'r anghyfleustra a achosir drwy wneud newidiadau i etholaethau'r Senedd.
- (3) At ddibenion is-adran (1)—
  - (a) yr etholyddiaeth yw cyfanswm nifer yr etholwyr llywodraeth leol, a
  - (b) y cwota etholiadol yw etholyddiaeth Cymru wedi ei rannu ag 16 (sef nifer etholaethau'r Senedd), acat ddibenion paragraff (a), etholwr llywodraeth leol yw person sydd wedi ei gofrestru yn y fersiwn berthnasol o'r gofrestr o etholwyr llywodraeth leol mewn cyfeiriad o fewn etholaeth Senedd.
- (4) Y fersiwn berthnasol o'r gofrestr o etholwyr llywodraeth leol, ar ddyddiad yr adolygiad, yw'r fersiwn ddiweddaraf a gyhoeddwyd o dan adran 13(1)(a) o [Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983 \(p. 2\)](#).
- (5) Yn achos ffin llywodraeth leol sy'n ddarpar ffin ar ddyddiad yr adolygiad, y ffin honno (yn hytrach nag unrhyw ffin sy'n bodoli eisoes a ddisodlir ganddi) yw'r ffin y mae rhaid ei hystyried o dan is-adran (2)(a)(i).
- (6) Mae ffin llywodraeth leol yn "ddarpar ffin" ar ddyddiad yr adolygiad—
  - (a) os yw'r ffin, ar y dyddiad hwnnw, wedi ei phennu mewn darpariaeth mewn—
    - (i) deddfwriaeth sylfaenol, neu
    - (ii) offeryn a wneir o dan ddeddfwriaeth sylfaenol, a
  - (b) os nad yw'r ddarpariaeth sy'n pennu'r ffin mewn grym hyd hynny at bob diben ar y dyddiad hwnnw.
- (7) Yn is-adran (6), ystyr "deddfwriaeth sylfaenol" yw—

*Statws* This is the original version (as it was originally enacted).

- (a) Deddf a ddeddfir o dan Ran 4 o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#) (p. 32);
- (b) Mesur a ddeddfwyd o dan Ran 3 o'r Ddeddf honno;
- (c) Deddf gan Senedd y Deyrnas Unedig.

#### 49D Penderfynu ar enwau etholaethau'r Senedd

- (1) Rhaid i bob etholaeth Senedd gael enw unigol at ddibenion adnabod yr etholaeth mewn cyfathrebiad drwy'r Gymraeg a'r Saesneg, oni bai bod y Comisiwn yn ystyried y byddai hyn yn annerbyniol (os felly caniateir i'r etholaeth gael enwau gwahanol at ddibenion ei hadnabod mewn cyfathrebiad drwy'r Gymraeg a'r Saesneg).
- (2) Cyn gwneud ei adroddiad cychwynnol (gweler adran 49E) rhaid i'r Comisiwn, os yw'n bwriadu gwneud cynnig yn ymwneud ag enw etholaeth Senedd—
  - (a) ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg ar orgraff yr enw arfaethedig, a
  - (b) ystyried ei gynnig gan roi sylw i unrhyw sylwadau gan y Comisiynydd ar orgraff yr enw arfaethedig.
- (3) Mae gofyniad o dan y Rhan hon i nodi enw neu enw arfaethedig etholaeth Senedd mewn adroddiad, pan fo'r Comisiwn yn ystyried y dylai'r etholaeth gael enwau gwahanol at ddibenion ei hadnabod mewn cyfathrebiad drwy'r Gymraeg a'r Saesneg, yn ofyniad i nodi'r ddau enw—
  - (a) yn fersiwn Gymraeg yr adroddiad, a
  - (b) yn fersiwn Saesneg yr adroddiad.

#### 49E Adroddiad cychwynnol ar yr adolygiad ffiniau a'r cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau

- (1) Ar ôl cymryd y camau yn adrannau 49B(1) a 49D(2), rhaid i'r Comisiwn wneud adroddiad cychwynnol yn nodi—
  - (a) cynigion y Comisiwn ar gyfer newid i—
    - (i) ffiniau etholaethau'r Senedd;
    - (ii) enwau etholaethau'r Senedd, neu
  - (b) os nad yw'n ystyried bod unrhyw newid yn briodol, datganiad i'r perwyl hwnnw.
- (2) Rhaid i'r Comisiwn—
  - (a) cyhoeddi'r adroddiad cychwynnol,
  - (b) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch sut i gyrchu'r adroddiad,
  - (c) gwahodd sylwadau ar yr adroddiad, a
  - (d) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch y cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau.
- (3) Yn ystod y cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau rhaid i'r Comisiwn ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg.
- (4) Mae'r cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau yn gyfnod o wyth wythnos, gan ddechrau â'r dyddiad y cyhoeddir yr adroddiad cychwynnol.

#### 49F Cyhoeddi sylwadau ac ymgynghori arnynt

- (1) Ar ddiwedd y cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau, rhaid i'r Comisiwn gyhoeddi dogfen yn nodi unrhyw sylwadau a gafwyd yn ystod y cyfnod hwnnw (gan gynnwys unrhyw sylwadau ar yr adroddiad cychwynnol a wnaed gan Gomisiynydd y Gymraeg pan ymgynghorwyd â'r Comisiynydd o dan adran 49E(3)).
- (2) Rhaid i'r Comisiwn hefyd—
  - (a) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch sut i gyrchu'r ddogfen a gyhoeddir o dan is-adran (1),
  - (b) gwahodd sylwadau mewn cysylltiad â'r sylwadau a nodir yn y ddogfen a gyhoeddir o dan is-adran (1),
  - (c) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch yr ail gyfnod ar gyfer sylwadau, a
  - (d) cyhoeddi gwybodaeth ynghylch yr amseroedd a'r lleoedd y cynhelir gwrandawiadau cyhoeddus o dan adran 49G a, phan fo gwrandawiadau i'w cynnal yn rhannol wyneb yn wyneb ac yn rhannol drwy ddefnyddio cyfleusterau o bell, bennu cyfarwyddiadau ynghylch sut i wneud sylwadau drwy ddefnyddio cyfleusterau o bell.
- (3) Mae'r ail gyfnod ar gyfer sylwadau yn gyfnod o chwe wythnos, gan ddechrau â'r dyddiad y cyhoeddir y ddogfen o dan is-adran (1).
- (4) Yn is-adran (2)(d), ystyr "cyfleusterau o bell" yw unrhyw gyfarpar neu gyfleuster arall sy'n galluogi pobl nad ydynt yn y man lle y cynhelir y gwrandawriad i wneud sylwadau yn y gwrandawriad.

#### 49G Gwrandawiadau cyhoeddus

- (1) Yn ystod yr ail gyfnod ar gyfer sylwadau, rhaid i'r Comisiwn gynnal o leiaf ddau o wrandawiadau cyhoeddus, ond nid mwy na phump o'r gwrandawiadau cyhoeddus hynny, i alluogi gwneud sylwadau ynghylch ei gynigion.
- (2) Rhaid i'r gwrandawiadau cyhoeddus rhyngddynt gwmpasu Cymru gyfan.
- (3) Rhaid i wrandawriad cyhoeddus gael ei gwblhau o fewn dau ddiwrnod.
- (4) Os yw gwrandawriad i'w gynnal yn rhannol drwy ddefnyddio cyfleusterau o bell (o fewn yr ystyr a roddir yn adran 49F(4)), rhaid i'r cyfleusterau o bell alluogi'r bobl sy'n gwneud sylwadau yn y gwrandawriad ond nad ydynt yn y man lle y cynhelir y gwrandawriad i siarad ac i gael eu clywed gan (pa un a yw'n galluogi'r bobl hynny i weld ac i gael eu gweld ai peidio gan)—
  - (a) ei gilydd, a
  - (b) pobl yn y man lle y cynhelir y gwrandawriad.
- (5) Rhaid i'r Comisiwn benodi person i fod yn gadeirydd ar bob gwrandawriad ("y cadeirydd").
- (6) Rhaid i'r cadeirydd bennu'r weithdrefn sydd i lywodraethu'r gwrandawriad hwnnw.

- (7) Rhaid i'r cadeirydd wneud trefniadau i wrandawriad cyhoeddus ddechrau gydag esboniad o—
- y cynigion y mae'r gwrandawriad yn ymwneud â hwy;
  - sut y caniateir gwneud sylwadau ynghylch y cynigion.
- (8) Rhaid i'r cadeirydd ganiatáu i sylwadau gael eu gwneud—
- gan bob plaid wleidyddol sydd wedi ei chofrestru o dan Ran 2 o [Ddeddf Pleidiau Gwleidyddol, Etholiadau a Refferenda 2000](#) (p. 41) ac sydd naill ai—
    - ag o leiaf un Aelod o'r Senedd, neu
    - wedi cael o leiaf 10% o'r pleidleisiau a fwriwyd yn yr etholiad cyffredinol mwyaf diweddar;
  - gan unrhyw berson arall y mae'r cadeirydd yn ystyried bod ganddo fuddiant yn unrhyw un neu ragor o'r cynigion y mae'r gwrandawriad yn ymwneud â hwy (yn ddarostyngedig i is-adran (9)(c)).
- (9) Caiff y cadeirydd—
- pennu ym mha drefn y gwneir sylwadau;
  - cyfyngu ar faint o amser a ganiateir ar gyfer sylwadau, ac nid oes angen iddo ganiatáu'r un faint o amser i bob person;
  - os yw'n angenrheidiol oherwydd prinder amser, benderfynu pa rai o'r personau a grybwyllir yn is-adran (8)(b) nas caniateir iddynt wneud sylwadau.
- (10) Caiff y cadeirydd holi cwestiynau i berson sy'n gwneud sylwadau yn y gwrandawriad, neu ganiatáu i gwestiynau cael eu holi i'r person hwnnw.
- (11) Os caniateir holi cwestiynau, caiff y cadeirydd reoleiddio modd y cwestiynu neu gyfyngu ar nifer y cwestiynau y caiff person eu gofyn.

#### **49H Ail adroddiad ar yr adolygiad ffiniau a'r cyfnod terfynol ar gyfer sylwadau**

- (1) Ar ddiwedd yr ail gyfnod ar gyfer sylwadau—
- rhaid i'r Comisiwn ystyried ei gynigion gan roi sylw i'r sylwadau a wnaed yn ystod y cyfnod cyntaf ar gyfer sylwadau a'r ail gyfnod ar gyfer sylwadau, a
  - os yw'r Comisiwn, ar ôl ystyried ei gynigion, yn bwriadu gwneud cynnig nas nodwyd yn yr adroddiad cychwynnol yn ymwneud ag enw etholaeth Senedd, rhaid iddo—
    - ymgyngori â Chomisiynydd y Gymraeg ar orgraff yr enw arfaethedig, a
    - rhoi sylw i unrhyw sylwadau a wnaed gan y Comisiynydd ar orgraff yr enw arfaethedig.
- (2) Ar ôl cymryd y camau yn is-adran (1), rhaid i'r Comisiwn wneud ail adroddiad—
- yn nodi—
    - cynigion y Comisiwn ar gyfer newid ffiniau ac enwau etholaethau'r Senedd, neu

---

*Statws This is the original version (as it was originally enacted).*

---

- (ii) os nad yw'r Comisiwn yn ystyried bod unrhyw newid yn briodol, ddatganiad i'r perwyl hwnnw;
  - (b) yn pennu manylion unrhyw newidiadau y mae'r Comisiwn wedi eu gwneud i'r cynigion a nodwyd yn yr adroddiad cychwynnol, ac esboniad ynghylch pam y gwnaed y newidiadau hynny.
- (3) Rhaid i'r Comisiwn—
- (a) cyhoeddi'r ail adroddiad,
  - (b) cyhoeddi dogfen—
    - (i) yn cynnwys cofnodion o'r gwrandawiadau cyhoeddus a gynhaliwyd o dan adran 49G, a
    - (ii) yn nodi unrhyw sylwadau (o'r math a ddisgrifir yn adran 49F(2)(b)) a gafwyd yn ystod yr ail gyfnod ar gyfer sylwadau,
  - (c) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch sut i gyrchu'r adroddiad a'r ddogfen a gyhoeddwyd o dan baragraff (b),
  - (d) gwahodd sylwadau—
    - (i) ar yr adroddiad,
    - (ii) mewn cysylltiad ag unrhyw sylwadau a wnaed yn ystod y gwrandawiadau cyhoeddus, a
    - (iii) mewn cysylltiad ag unrhyw sylwadau (o'r math a ddisgrifir yn adran 49F(2)(b)) a gafwyd yn ystod yr ail gyfnod ar gyfer sylwadau, a
  - (e) hysbysu unrhyw berson y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol ynghylch y cyfnod terfynol ar gyfer sylwadau.
- (4) Yn ystod y cyfnod terfynol ar gyfer sylwadau rhaid i'r Comisiwn ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg.
- (5) Mae'r cyfnod terfynol ar gyfer sylwadau yn gyfnod o bedair wythnos, gan ddechrau â'r dyddiad y cyhoeddir yr ail adroddiad.
- (6) Ar ddiwedd y cyfnod terfynol ar gyfer sylwadau rhaid i'r Comisiwn—
- (a) cyhoeddi dogfen sy'n nodi unrhyw sylwadau a gafwyd yn ystod y cyfnod hwnnw (gan gynnwys unrhyw sylwadau wnaed gan Gomisiynydd y Gymraeg, pan ymgynghorwyd â'r Comisiynydd o dan is-adran (4), ar yr ail adroddiad ac ar y sylwadau a grybwyllir yn is-adran (3)(d)(ii) a (iii)),
  - (b) ystyried ei gynigion gan roi sylw i'r sylwadau hynny, ac
  - (c) os yw'r Comisiwn, ar ôl ystyried ei gynigion, yn bwriadu gwneud cynnig nas nodwyd yn yr ail adroddiad yn ymwneud ag enw etholaeth Senedd, rhaid iddo—
    - (i) ymgynghori â Chomisiynydd y Gymraeg ar orgraff yr enw arfaethedig, a
    - (ii) rhoi sylw i unrhyw sylwadau a wnaed gan y Comisiynydd ar orgraff yr enw arfaethedig.

#### 49I Adroddiad terfynol ar adolygiad ffiniau

- (1) Cyn 1 Rhagfyr 2028, a chyn 1 Rhagfyr bob wythfed flynedd ar ôl hynny, rhaid i'r Comisiwn—
  - (a) wneud adroddiad terfynol a'i gyhoeddi, a
  - (b) anfon yr adroddiad at Weinidogion Cymru.
- (2) Rhaid i'r adroddiad terfynol—
  - (a) naill ai—
    - (i) nodi manylion unrhyw newidiadau y mae'n ofynnol i'w gwneud i etholaethau'r Senedd, neu
    - (ii) datgan nad yw'n ofynnol gwneud unrhyw newid i etholaethau'r Senedd, a
  - (b) pennu manylion unrhyw newidiadau y mae'r Comisiwn wedi eu gwneud i'r cynigion a nodir yn yr ail adroddiad, ac esbonio pam y gwnaed y newidiadau hynny.
- (3) Os yw'n ofynnol gwneud newidiadau i ffiniau etholaethau'r Senedd, rhaid i'r adroddiad terfynol nodi—
  - (a) ffiniau yr holl etholaethau y dychwelir Aelodau o'r Senedd ar eu cyfer,
  - (b) enwau'r holl etholaethau hynny, ac
  - (c) a yw pob etholaeth yn etholaeth sirol neu'n etholaeth fwrdeistrefol.
- (4) Os nad oes newid i'w wneud i ffiniau un o etholaethau'r Senedd ond bod angen newid y naill neu'r llall neu'r ddau o'r pethau a ganlyn—
  - (a) enw'r etholaeth;
  - (b) ei dynodiad yn etholaeth sirol neu'n etholaeth fwrdeistrefol,rhaid i'r adroddiad terfynol nodi'r newid.
- (5) Nid yw methiant gan y Comisiwn i gydymffurfio â therfyn amser yn is-adran (1) yn annilysu adroddiad terfynol.
- (6) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl i Weinidogion Cymru gael adroddiad terfynol, rhaid iddynt ei osod gerbron Senedd Cymru.

#### 49J Gweithredu adroddiad terfynol gan Weinidogion Cymru

- (1) Pan fo adroddiad terfynol yn nodi newidiadau y mae'n ofynnol i'w gwneud i etholaethau'r Senedd, rhaid i Weinidogion Cymru wneud rheoliadau yn rhoi effaith i'r penderfyniadau yn adroddiad terfynol y Comisiwn—
  - (a) cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl gosod yr adroddiad gerbron Senedd Cymru, a
  - (b) sut bynnag, oni bai bod amgylchiadau eithriadol, cyn diwedd y cyfnod o bedwar mis sy'n dechrau â'r dyddiad y gosodir yr adroddiad gerbron y Senedd.
- (2) Pan na fo rheoliadau wedi eu gwneud cyn diwedd y cyfnod a grybwyllir yn is-adran (1)(b), rhaid i Weinidogion Cymru osod datganiad gerbron Senedd Cymru yn nodi'r amgylchiadau eithriadol.

- (3) Rhaid i ddatganiad o dan is-adran (2) gael ei osod cyn diwedd y cyfnod o bedwar mis sy'n dechrau â'r dyddiad y gosodir yr adroddiad terfynol gerbron Senedd Cymru.
- (4) Rhaid i ddatganiadau pellach sy'n nodi'r amgylchiadau eithriadol gael eu gosod gerbron Senedd Cymru cyn diwedd pob cyfnod dilynol o bedair wythnos sy'n dechrau â'r diwrnod y gosodwyd y datganiad blaenorol, hyd nes bo'r rheoliadau wedi eu gwneud.
- (5) Caiff rheoliadau o dan yr adran hon wneud darpariaeth ar gyfer unrhyw faterion y mae Gweinidogion Cymru yn ystyried eu bod yn ddeilliadol i'r penderfyniadau yn yr adroddiad terfynol, neu'n ganlyniadol arnynt.
- (6) Rhaid i reoliadau o dan yr adran hon gael eu gwneud drwy offeryn statudol.
- (7) Rhaid i offeryn statudol sy'n cynnwys rheoliadau o dan yr adran hon gael ei osod gerbron Senedd Cymru cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl i'r rheoliadau gael eu gwneud.
- (8) Nid yw dod i rym y rheoliadau hyn yn effeithio ar ddychwelyd Aelod o'r Senedd i Senedd Cymru, na chyfansoddiad Senedd Cymru, hyd nes y diddymir y Senedd mewn cysylltiad ag—
  - (a) yr etholiad cyffredinol cyffredin nesaf, neu
  - (b) etholiad cyffredinol eithriadol, y cynhelir y bleidlais ar ei gyfer—
    - (i) yn ystod y cyfnod o fis sy'n gorffen â'r diwrnod cyn y diwrnod y byddai'r bleidlais ar gyfer yr etholiad cyffredinol cyffredin nesaf wedi ei chynnal o dan adran 3(1) o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006 \(p. 32\)](#), gan ddiystyru paragraffau (a) a (b) o'r is-adran honno, neu
    - (ii) ar y diwrnod y byddai'r bleidlais ar gyfer yr etholiad cyffredinol cyffredin nesaf wedi ei chynnal o dan adran 3(1) o [Ddeddf Llywodraeth Cymru 2006](#), gan ddiystyru paragraffau (a) a (b) o'r is-adran honno.

#### **49K Addasu adroddiad terfynol gan y Comisiwn**

- (1) Mae'r adran hon yn gymwys—
  - (a) pan fo Gweinidogion Cymru wedi gosod adroddiad terfynol gerbron Senedd Cymru o dan adran 49I(6),
  - (b) pan fo'r adroddiad yn nodi newidiadau y mae'n ofynnol i'w gwneud i etholaethau'r Senedd,
  - (c) pan fo'r Comisiwn yn ystyried bod angen addasu'r adroddiad i gywiro gwall neu wallau mewn cysylltiad ag unrhyw un neu ragor o'r materion a grybwyllir yn adran 49I(3) neu (4), a
  - (d) pan na fo'r rheoliadau wedi eu gwneud hyd hynny o dan adran 49J.
- (2) Caiff y Comisiwn anfon datganiad at Weinidogion Cymru yn pennu—
  - (a) yr addasiadau i'r adroddiad, a
  - (b) y rhesymau dros yr addasiadau hynny.
- (3) Rhaid i'r Comisiwn gyhoeddi datganiad a anfonir at Weinidogion Cymru o dan is-adran (2).



- (4) Cyn gynted ag y bo'n rhesymol ymarferol ar ôl i Weinidogion Cymru gael datganiad, rhaid iddynt ei osod gerbron Senedd Cymru.
- (5) Pan fo datganiad wedi ei anfon at Weinidogion Cymru, rhaid i'r rheoliadau a wneir o dan adran 49J roi effaith i'r adroddiad terfynol gyda'r addasiadau a bennir yn y datganiad.

#### 49L Dehongli'r Rhan

- (1) Yn y Rhan hon—

mae i “cyfleusterau o bell” (“*remote facilities*”) yr ystyr a roddir gan adran 49F(4);

mae i “dyddiad yr adolygiad” (“*review date*”) yr ystyr a roddir gan adran 49B(2);

ystyr “etholaeth Senedd” (“*Senedd constituency*”) yw etholaeth y darperir ar ei chyfer mewn rheoliadau a wneir o dan adran 49J;

ystyr “etholiad cyffredinol” (“*general election*”) yw etholiad cyffredinol cyffredin neu etholiad cyffredinol eithriadol a gynhelir o dan Ran 1 o [Deddf Llywodraeth Cymru 2006 \(p. 32\)](#);

ystyr “ffiniau llywodraeth leol” (“*local government boundaries*”) yw ffiniau siroedd, ffiniau bwrdeistrefi sirol, ffiniau wardiau etholiadol, ffiniau cymunedau a ffiniau wardiau cymunedol yng Nghymru.

- (2) Pan fo'r Rhan hon yn gosod dyletswydd ar y Comisiwn i gyhoeddi hysbysiad, adroddiad neu ddogfen arall, rhaid i'r hysbysiad, yr adroddiad neu ddogfen arall gael ei gyhoeddi neu ei chyhoeddi—
  - (a) ar wefan y Comisiwn, a
  - (b) mewn unrhyw fodd arall y mae'r Comisiwn yn ystyried ei fod yn briodol.”

#### Diwygiadau cysylltiedig

- 2 (1) Mae Deddf 2013 wedi ei diwygio yn unol ag is-baragraffau (2) i (6).

- (2) Yn adran 1 (trosolwg), ar ôl is-adran (3) mewnosoder—

“(3A) Mae Rhan 3A yn gwneud darpariaeth ynghylch adolygiadau o ffiniau etholaethau'r Senedd a gynhelir gan y Comisiwn.”

- (3) Yn adran 13(1) (dirprwyo), yn lle'r geiriau o “Benodau 2” hyd at y diwedd rhodder “—

- (a) Penodau 2 i 4, 6 neu 7 o Ran 3 (swyddogaethau sy'n ymwneud â chynnal adolygiadau o lywodraeth leol neu ymchwiliadau lleol);
- (b) Rhan 3A (swyddogaethau sy'n ymwneud ag adolygiadau o ffiniau etholaethau'r Senedd);
- (c) Atodlen 1 i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021 (swyddogaethau sy'n ymwneud ag adolygiadau cychwynnol),

fel a benderfynir ganddo i'r graddau y mae wedi eu dirprwyo felly.”

- (4) Yn adran 14 (cyfarwyddiadau), ar ôl is-adran (2) mewnosoder—

*Statws* This is the original version (as it was originally enacted).

“(3) Nid yw’r adran hon yn caniatáu i Weinidogion Cymru roi cyfarwyddyd i’r Comisiwn yn ymwneud ag arfer ei swyddogaethau o dan Ran 3A (swyddogaethau sy’n ymwneud ag adolygiadau o ffiniau etholaethau’r Senedd).”

(5) Yn adran 71(4) (gorchmynion a rheoliadau), ar ôl “adran 45 neu 75” mewnosoder “, neu reoliadau a wneir o dan adran 49J”.

(6) Yn Atodlen 3 (mynegai o ymadroddion wedi eu diffinio), yn nhabl 2—

(a) yn y lleoedd priodol mewnosoder—

“Cyfleusterau o bell (*Remote facilities*) Adran 49F(4)”;

“Dyddiad yr adolygiad (*Review date*) Adran 49B(2)”;

“Etholaeth Senedd (*Senedd constituency*) Adran 49L(1)”;

“Etholiad cyffredinol (*General election*) Adran 49L(1)”;

“Ffiniau llywodraeth leol (*Local government boundaries*) Adran 49L(1)”;

(b) yn y cofnod ar gyfer “Etholwr llywodraeth leol (*Local government elector*)”, yn yr ail golofn, ar ôl “Adran 30” mewnosoder “at ddibenion Rhan 3 ac adran 49C(3) at ddibenion Rhan 3A”.

(7) Yn Atodlen 1 i Ddeddf Llywodraeth Leol ac Etholiadau (Cymru) 2021, hepgorer paragraff 13 (dirprwyo swyddogaethau o dan yr Atodlen honno).

### *Darpariaeth drosiannol*

3 (1) Rhaid i Weinidogion Cymru, pa un a yw’r adroddiad terfynol ar yr adolygiad cyntaf o ffiniau a gynhaliwyd o dan Ran 3A o Ddeddf 2013 yn nodi newidiadau sy’n ofynnol i’r etholaethau y dychwelir Aelodau o’r Senedd ar eu cyfer ai peidio, wneud rheoliadau o dan adran 49J sy’n nodi, yn unol â’r penderfyniadau yn yr adroddiad hwnnw—

(a) ffiniau’r holl etholaethau hynny,

(b) enwau’r holl etholaethau hynny, ac

(c) a yw pob etholaeth yn etholaeth sirol neu’n etholaeth fwrdeistrefol, ac mae adran 49J(1) o Ddeddf 2013 i’w darllen yn unol â hynny.

(2) Hyd nes y mae’r rheoliadau a grybwyllir yn is-baragraff (1) yn cymryd effaith, mae’r cyfeiriad yn y diffiniad o “etholaeth Senedd” yn adran 49L(1) o Ddeddf 2013 at “adran 49J” i’w ddarllen fel cyfeiriad at “baragraff 9 o Atodlen 2 i [Ddeddf Senedd Cymru \(Aelodau ac Etholiadau\) 2024 \(dsc 4\)](#)”.